

CEZASM
CENTAR ZA AFIRMACIJU
SLOBODNE MISLI

V KARLOVAČKI DANI SLOBODNE MISLI

31. MAJ-02. JUN 2019.
SREMSKI KARLOVCI

KARLOVAČKI DANI SLOBODNE MISLI
MEĐUNARODNI INTERDISCIPLINARNI
STUDENSKI SKUP

V KARLOVAČKI DANI SLOBODNE MISLI

**MEĐUNARODNI INTERDISCIPLINARNI
STUDENSKI SKUP**

**GLAVNA TEMA:
(DIS)FUNKCIONALNOST DRUŠTVENOG SUBJEKTA**

**31. MAJ – 02. JUN 2019.
SREMSKI KARLOVCI**

ORGANIZATOR:
CENTAR ZA AFIRMACIJU SLOBODNE MISLI
SREMSKI KARLOVCI

PROGRAMSKI ODBOR

DR ĐURIĆ BOSNIĆ ALEKSANDRA
DR ĐURIĆ MILORAD
DR NINKOVIĆ SANJA
DR RADOSAVLJEVIĆ DUŠKO
DR RATKOVIĆ ANDREA
DR SADŽAKOV SLOBODAN

ORGANIZACIONI TIM

MARJANOVIĆ ANA
PESLAĆ LANA
RATKOVIĆ ANDREA
RATKOVIĆ VESNA
TODOROVIĆ STEFAN

PODRŠKA

OPŠTINA SREMSKI KARLOVCI
VOJVOĐANSKA POLITIKOLOŠKA ASOCIJACIJA
SAVEZ ANTIFAŠISTA VOJVODINE

SADRŽAJ

9

CEZASM

Centar za afirmaciju slobodne misli

13

V Karlovački dani slobodne misli

Međunarodni interdisciplinarni studentski skup

17

(Dis)funktionalnost društvenog subjekta

Obrazloženje teme

23

Satnica V Karlovačkih dana slobodne misli

29

Sažeci izlaganja

61

Karlovački dani slobodne misli: retrospektiva

Izložba

CEZASM
CENTAR ZA AFIRMACIJU SLOBODNE MISLI

CEZASM

Centar za afirmaciju slobodne misli

Centar za afirmaciju slobodne misli (CEZASM) je neprofitno udruženje pojedinaca čiji rad se zasniva na (samo)kritičkom promišljanju aktuelnih društvenih fenomena, a radi afirmacije kulture slobodnog mišljenja i stvaralaštva među mladima. U svom nastojanju da svim zainteresovanima obezbedi adekvatnu polaznu osnovu za usvajanje novih i proširivanje njihovih već postojećih saznanja CEZASM prvenstveno teži ka tome da prezentuje i promisli one sadržaje koji se javljaju kao nedovoljno poznati i/ili prihvaćeni unutar društva.

Polazeći od uverenja da je kroz produktivnu razmenu mišljenja i iskustava moguće obezbediti kvalitetne uslove za rast i razvoj kako pojedinca tako i socijeteta u celini CEZASM se zalaže za promovisanje kulture dijaloga, nenasilno rešavanje konflikata, razvijanje svesti o nužnosti lične, kolektivne i uzajamne odgovornosti radi uspostavljanja pravednijih međuljudskih odnosa, poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, prihvatanje rodne ravnopravnosti, negovanje multikulturalnosti i interkulturalnosti, afirmaciju društvenog diverziteta tj. poštovanje kulturnih, religijskih i drugih razlika itd.

Kao otvoreni prostor kritike i afirmacije, CEZASM se bavi organizovanjem stručnih skupova, pozvanih predavanja, tribina, projekcija dokumentarnih filmova, predstavljanjem radova iz oblasti savremenog kulturno-umetničkog stvaralaštva i sl. Radi što uspešnije realizacije svojih projektnih i programskih aktivnosti CEZASM posebnu pažnju posvećuje interkulturnim i interdisciplinarnim praksama,

odnosno okupljanju i međusobnom povezivanju domaćih, regionalnih i svetskih teoretičara, umetnika, aktivista i drugih pojedinaca koji deluju u oblasti nauke, kulture i umetnosti.

CEZASM su do sada podržali Opština Sremski Karlovci, Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje, Pokrajinski sekretarijata za nauku i tehnološki razvoj, Zavod za kulturu Vojvodine, Muzej grada Novog Sada, Turistička organizacija Srbije i dr. Pored navedenih institucija, podršku su mu ukazali i istaknuti predstavnici domaće i regionalne zajednice: dr Dragan Kujundžić (Univerzitet Države Florida, SAD), dr Lino Veljak (Filozofski fakultet, Zagreb), dr Enis Zebić (Radio slobodna Evropa, Zagreb), dr Slobodan Sadžakov (Pedagoški fakultet, Sombor), dr Divna Vuksanović (Fakutet dramskih umetnosti, Beograd), dr Aleksandra Đurić Bosnić (Zavod za kulturu Vojvodine, Novi Sad), dr Duško Radosavljević (Vojvođanska politikološka asocijacija, Novi Sad), dr Milorad Đurić (Visoka škola socijalnog rada, Beograd) i mnogi drugi.

Navedeno ne samo da svedoči o kvalitetu CEZASM-ovog rada, već i o tome da je isti za relativno kratko vreme uspeo da ostvari jedan od svojih primarnih ciljeva, a to je da bude prisutan, prepoznat i pozitivno vrednovan u okviru akademske zajednice i institucija koje deluju u oblasti nauke, kulture i umetnosti.

**V KARLOVAČKI DANI SLOBODNE
MISLI
UVODNE NAPOMENE**

V Karlovački dani slobodne misli

Međunarodni interdisciplinarni studentski skup

Karlovački dani slobodne misli predstavljaju glavni projekat CEZASM-a i koncipirani su kao studentski skup međunarodnog i interdisciplinarnog karaktera kojim su obuhvaćeni raznovrsni, kvalitetno koncipirani i tematski povezani sadržaji u cilju što boljeg sagledavanja i razumevanja aktuelnih društvenih fenomena i to iz različitih perspektiva naučnog, kulturnog i umetničkog delovanja.

V Karlovački dani slobodne misli čija glavna tema glasi *(Dis)funkcionalnost društvenog subjekta* okupiće dvadesetak studenata osnovnih, master i doktorskih studija koji će predstaviti rezultate svojih naučno-teorijskih istraživanja u sklopu studentske konferencije koja predstavlja okosnicu skupa.

U okviru V KDSM-a biće priređena i panel diskusija na kojoj će učestvovati: dr Duško Radosavljević (Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkatić, Novi Sad), dr Tadija Stefanović (Fakultet savremenih umetnosti, Beograd), kao i doktorandi Luka Janeš (Filozofski fakultet, Zagreb) i Luka Perušić (Filozofski fakultet, Zagreb).

V KDSM će kao svoj prateći sadržaj imati izložbu *Karlovački dani slobodne misli: retrospektiva*, a u okviru koje će biti prikazan razvojni put ovog studentskog skupa.

V Karlovački dani slobodne misli realizuju se zahvaljujući finansijskoj podršci Opštine Sremski Karlovci.

**(DIS)FUNKCIONALNOST
DRUŠTVENOG SUBJEKTA
OBRAZLOŽENJE TEME**

(Dis)funktionalnost društvenog subjekta

Na izmaku druge dekade XXI veka jedna od bitnih karakteristika (savremenog) čoveka predstavlja upravo sistemska (dis)funktionalnost. Ovim se potvrđuje da je čovek kao društveni subjekt unapred determinisan, odnosno da mu je kvalitetna i produktivna egzistencija zagantovana, s jedne strane, sve dok je u funkciji sistema i njegovog uspešnog održanja ili, s druge strane, dokle god istrajava u naporu da se odupre određenom sistemu usled uverenja da mu on donosi mnogo više štete nego koristi.

Iz rečenog se može zaključiti da problem nastaje onda kada se na čovekovo konstituisanje sam sistem ili pak neki od njemu svojstvenih podistema ponaosob počne negativno odražavati. Takođe, problem druge vrste se pojavljuje i u slučaju kada sam društveni subjekt (samo)izgrađujući se, a vođen sebi svojstvenim *logos*-om i *praxis*-om počne dovoditi u pitanje sistem uopšte ili njegove konkretne delove. Tako, primera radi, sistemska funkcionalnost može da se markira kao izrazito negativna pojava u slučajevima kada prioritet ima ona vrsta sistema koja ne vodi računa o zadovoljenju individualnih ljudskih potreba, prava i sloboda, kao što i sistemska disfunkcionalnost može da se markira kao izrazito pozitivna pojava u slučajevima kada se prioritet daje upravo onom individualnom, te kada se od sistema očekuje da doprinese ostvarivanju onih partikularnih interesa i ciljeva koji imaju pozitivne implikacije i po samu celinu budući da predstavljaju njen integrativni deo.

Stoga, pitanje koje se neminovno nameće tiče se procene relevantnosti funkcionalnosti, ali i disfunkcionalnosti društvenog subjekta i to kako za njega samog tako i za sistem uopšte. Naime, s obzirom na to da sistemska

(dis)funkcionalnost po sebi nije niti isključivo pozitivno niti negativno svojstvo (savremenog) čoveka, važno je voditi računa o osnovanosti kritike koja joj se upućuje. Da li će se (dis)funkcionalnost potvrditi kao pozitivna ili pak negativna zavisi, između ostalog, od samog sistema i njegove strukture, zatim pojedinca i načina na koji je integrisan u isti, kao i implikacija koje proizilaze iz uspostavljene veze između sistema i pojedinca.

Imajući u vidu aktuelne društvene (ne)prilike, utisak koji se neminovno nameće jeste da se čovek sve više usmerava ka tome da bude kako direktno tako i indirektno u funkciji krajnje upitnog društvenog sistema i njime obuhvaćenih podsystema, kao i da je stepen njegove systemske funkcionalnosti određujući za njegovo pozicioniranje, a potom i za mogućnosti crpljenja najrazličitijih benefita. Drugim rečima, sistem je sve manje u službi društvenog subjekta i stoga mu potonji nije neophodan kako bi se preko opšteg dobra obezbedila i pojedinačna dobra i koristi, već kako bi se zadovoljili limitirani ciljevi interesnih grupacija. Benefiti koje instrumentalizovan društveni subjekt ostvaruje u navedenim okolnostima ne samo da su prolaznog karaktera, već je i njihova pozitivna valorizacija pod znakom pitanja.

Iz tog razloga je važno je imati u vidu da systemska funkcionalnost neretko za svoje konsekvence može imati pojave poput jednorodnosti, unifikacije, homogenizacije i totalizujućeg kretanja, odnosno pojave koje kao takve zauzimaju primat u odnosu na afirmativno, slobodno, otvoreno i (samo)kritičko mišljenje i njime podstaknuto delovanje. Nadalje, systemska funkcionalnost sa sobom može da povlači zatvorenost i ograničenost, a što neretko vodi ka pojavi nacionalizma, homofobije, ksenofobije, mizoginije, verskog fanatizma, revizija prošlosti, „kultura” žrtvovanja i smrti i itd.

Zbog svega navedenog, kao jedan od vodećih izazova sa kojima se suočava savremeni društveni subjekt jeste adekvatno pozicioniranje unutar postojećeg društvenog sistema, kao i njime obuhvaćenih podsistema, odnosno, preciznije rečeno, pozicioniranje koje sa sobom neće nositi negativne implikacije po njemu svojevremenu osobenost, te slobodu u mišljenju i delovanju. Drugim rečima, iznalaženje „prave mere” kada je u pitanju subjektovo angažovanje u korist sistema, ali zarad vlastite dobrobiti, odnosno zauzimanje „zlatne sredine” između sistemskih i vlastitih interesa jeste zahtev na koji čovek kao društveni subjekt treba što uspešnije da odgovori kako bi predupredio dovođenje u pitanje ili čak negiranje sopstvene subjektivnosti.

doc. dr Andrea Ratković

SATNICA
V KARLOVAČKIH DANA SLOBODNE MISLI

PETAK, 31. maj 2019.

11.00 – 11.30 Otvaranje skupa i pozdravne reči

11.30 – 12.00 Izložba *Karlovački dani slobodne misli: retrospektiva*

12.00 – 14.00 Panel **diskusija** (moderatorka: Andrea Ratković)

Luka Perušić (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju):

Kada sustav nije bio disfunkcionalan? O nužnosti disfunkcionalnog sustava za kritički razvoj

Luka Janeš (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju):

Suvremeno društvo kao „biopolitička psihijatrijska klinika“ – pitanje (dis)funkcije psihijatrijskog subjekta

Duško Radosavljević (Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar Vrkić):

Život u zamci politike: Češki period Milana Kundere

Tadija Stefanović (Fakultet savremenih umetnosti, Beograd):

Politika predstavljanja u srpskoj arhitekturi krajem međuratnog doba

14.00 – 15.30 Pauza za ručak

15.30 – 16.10 **Sekcija I** (moderator: Luka Janeš)

Hristina Banić (Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za filozofiju):

Odnos morala i religije kod Kanta

Natalija Petrović (Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet, Odsek za filozofiju):

Transformacije u filozofiji u novom veku i njihov uticaj na nastanak nauke

16.10 – 16.20 Pauza

16.20 – 17.00 Sekcija II (moderator:Stefan Todorović)

Nataša Rakić (Univerzitet u Kragujevcu, Filološko-umetnički fakultet, Odsek za filologiju):

(Ne)moć pojedinca u borbi protiv sistema na primeru romana Brodekov izveštaj Filipa Klodela

Roni Rengel (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju):

U kažnjeničkoj koloniji – Procesne dogme i otpor

17.00 – 17.10 Pauza

17.10 – 17.50 Sekcija III (moderatorka: Andrea Ratković)

Srđan Gajdoš (Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Departman za jezik i književnost):

Funkcionalnost mladih ljudi u sistemu orijentisanom ka zabavi kao sredstvo predavanja engleskog jezika u Srbiji

Igor Janković (Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za filozofiju):

Funkcionalnost i sloboda u tehničkom svetu

SUBOTA, 01. jun 2019.

11.00 – 11.40 Sekcija I (moderator: Stefan Todorović)

Mina Lukić (Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet,
Odeljenje za istoriju umetnosti):

Problem globalizacije u nauci o baštini

Dejan Vukelić (Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet,
Odeljenje za istoriju umetnosti):

(Dis)funkcionalnost neželjenog spomeničkog subjekta

11.40 – 11.50 Pauza

11.50 – 12.30 Sekcija II (moderator: Dejan Vukelić)

Štefanija Kožić (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet,
Odsjek za filozofiju):

Mehanizmi kontrole u postindustrijskom društvu

Michal Sládeček (Institut za filozofiju i društvenu teoriju,
Beograd):

Perfekcionistička odbrana egalitarizma

12.30 – 12.40 Pauza

12.40 – 13.20 Sekcija III (moderatorica Mina Lukić)

Ana Bjelica (Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet,
Odsek za filozofiju):

*Moć odlučivanja subjekta u okviru Kjerkegorove filozofije
egzistencijalizma*

Sibin Bratina (Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odsek za filozofiju):

Zavodljivost kao faktor destabilizacije subjeta u postmodernom svetu

13.20 – 13.30 Pauza

13.30 – 14.30 Sekcija IV (moderatorka: Andrea Ratković)

Jovana Stevanović (Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet, Odsek za filologiju):

O produktivnosti sufiksa -kinja u novinarskom funkcionlnom stilu

Nina Manojlović (Univerzitet u Kragujevcu, Filološko-umetnički fakultet, Odsek za filologiju):

Društveni subjekt između Zapada i ćirilice

Stefan Todorović (Univerzitet u Kragujevcu, Filološko-umetnički fakultet, Odsek za filologiju):

Preoblikovanje društvenog subjekta u novinarskoj praksi kroz upotrebu perifrastičkih jedinica

14.30. – 16.00 Pauza za ručak

16.00 – 18.00 Obilazak Sremskih Karlovaca

NEDELJA, 02. jun 2019.

10.00 – 11.00 Zatvaranje V Karlovačkih dana slobodne misli i sumiranje ostvarenih rezultata rada

SAŽECI IZLAGANJA

Banić Hristina

*Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za filozofiju
(master studije)*

ODNOS MORALA I RELIGIJE KOD KANTA

Autor u svom istraživanju polazi od prikazivanja uloge slobode u shvatanju morala, to će se pokazati ključnim korakom za raskrivanje položaja religije u Kantovoj filozofiji. Ideja najvišeg dobra podrazumeva biće koje je svemoćno i sveto, a ta ideja proizilazi iz morala. Religija je tako shvaćena kao bitno određena moralom. Stoga je ovde reč o istraživanju religije unutar granica čistog uma. U ovom radu pokazaće se još i to da je sloboda čovekova suština i da je zajednica moguća samo kao zajednica slobodnih ljudi.

Ključne reči: Kant, moral, religija, sloboda, um.

Братина Сибин

*Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одсек за
филозофију
(мастер студије)*

**ЗАВОДЉИВОСТ КАО ФАКТОР
ДЕСТАБИЛИЗАЦИЈЕ СУБЈЕКТА У
ПОСТМОДЕРНОМ СВЕТУ**

Појам заводљивости је кључан појам у дијагностиковању стања у коме се нашао савремени субјект у доба постмодерне, по мисли Жана Бодријара. Субјект који је заведен у Бодријаровом смислу није у стању да види праву истину ситуације у којој се налази, већ му заводљива ствар одвлачи пажњу и жељу даље од те реалне ситуације у којој се завођење одиграва. У постмодерном стању људи су заведени и отргнути од живота у реалном свету разним средствима масовног информисања, попут медија, или образовања и др. који човеку могу сервирати искривљену слику стварности и врло често тако и раде. Овим искривљењем истине света у очима субјекта настају симулације стварности у којима заведени субјекти живе. Појам симулације је други кључни појам којим ћемо се бавити. Постмодерни субјект живи у свету у којем владају симулације које константно преусмеравају пажњу и веру субјекта камо симулант желе и наводе га на живот у илузији. За разлику од заводљивости која може бити и добра и лоша по систем, симулације представљају готово искључиво средство система у борби против појединца и то средство бива омогућено чињеницом да је људска природа склона заведености. У раду ћемо покушати да прецизније представимо начин на који субјект бива заведен у систем симулација у постмодерни. Такође ћемо поставити питање о снази система симулација; да ли је он већ прејак

да би се субјективност могла извући испод њега и постоји ли нешто што субјект може да учини поводом тога?

Кључне речи: заводљивост, симулација, систем, субјективност, истина.

Bjelica Ana

*Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odsek za filozofiju
(master studije)*

**MOĆ ODLUČIVANJA SUBJEKTA U OKVIRU
KJERKEGOROVE FILOZOFIJE
EGZISTENCIJALIZMA**

Seren Kjerkegor bio je danski filozof koji je umnogome ostao upamćen kao začetnik filozofskog pravca egzistencijalizma čija je osnovna misao da egzistencija prethodi esenciji. To znači da čovek nema unapred datu suštinu već je on taj koji je određuje i stvara. Život u kontekstu Kjerkegorove filozofije prepun je paradoksa. Jedan od paradoksa egzistencije jeste taj što je subjekat po njegovom mišljenju moćniji i važniji od sistema u davanju smisla životu. Zato, navodi Kjerkegor, stalno i zapadamo u *ili-ili* dilemu: želimo li mi da odlučujemo i preuzmemo odgovornost o sebi ili ćemo pustiti druge da odluče umesto nas? Stoga se cela njegova filozofija može nazvati subjektivističkom i u tom smislu antisistemskom jer subjekat odnosno čovek, prema Kjerkegorovom mišljenju, koje ću pokušati da odbranim, ima ključni značaj u građenu sopstvene životne istine. Složila bih se sa njegovom idejom da je prevazilaženje sistema i dalje veoma važna i aktuelna tema.

Ključne reči: egzistencijalizam, odluka, subjektivizam, samoodređenje, istina.

Gajdoš Srđan

*Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za književnost
i jezik*

(doktorske studije)

FUNKCIONALNOST MLADIH LJUDI U SISTEMU ORIJENTISANOM KA ZABAVI KAO SREDSTVO PREDAVANJA ENGLESKOG JEZIKA U SRBIJI

Od druge decenije 21. veka, Internet u Srbiji počinje masovno da se koristi kao platforma gde se mladi umrežavaju. Iako društvene mreže igraju značajnu ulogu u svetu dece, ipak se čini da kompjuterske igre i druge konzole dobijaju apsolutni primat. Istraživanja na globalnom nivou potvrđuju da deca ogromnu količinu svojeg slobodnog vremena provode u zabavi baš ovog tipa. Posebno je značajno to što velik broj igara podrazumeva umrežavanje igrača u timove i konstantnu komunikaciju kako bi se prelazilo na više nivoe. Izrazito visok procenat dece u Srbiji funkcionalan je u ovakvom svetu zabave. Primorani su da koriste engleski jezik kako bi razumeli instrukcije ali i kako bi se dogovorili oko postavljanja strategija. Znajući koliko su zaokupirani igrama, trebalo bi selektivno uvoditi ovakav sadržaj u učionicu s ciljem povećavanja motivacije i lakšeg savladavanja jezika. Grupa od 15 tinejdžera koja pohađa kurs engleskog jezika (B1 nivo) u Novom Sadu učestvovala je u času eksperimentalnog tipa. Polaziće se od materijala sa kojim se mogu identifikovati (popularna kompjuterska igra *Fortnajt*). Analiza gramatičkih struktura i jedinica vokabulara sprovedeće se na ključnim dijalozima koji će im se puštati sa računara i čiji transkript i scene mogu videti na ekranu ili u štampanom obliku. Nakon analize ovih jedinica i nekoliko prpratnih zadataka, radiće test gde će se analizirati njihovo poznavanje obrađene teme sa časa. Uz test, radiće i anketu gde će se izjašnjavati o kvalitetu časa i stepenu zainteresovanosti. Očekuje se da će uspešno

savladati obrađeno gradivo kao i da će biti zainteresovani za ovakav format nastave.

Ključne reči: kompjuterske igre, Fornajt, motivacija, engleski jezik.

Janeš Luka

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju
(poslijediplomski doktorski studij)

**SUVREMENO DRUŠTVO KAO »BIOPOLITIČKA
PSIHIJATRIJSKA KLINIKA« – PITANJE
(DIS)FUNKCIJE PSIHIJATRIJSKOG SUBJEKTA**

Razina funkcionalnosti pojedinog ljudskog subjekta u odnosu na objektivitet organizma društvene zajednice čvrsto je fungiran prije svega zdravstvenom validnošću i radnom sposobnošću, odnosno fizičkim i kognitivnim doprinosom ekonomskoj cirkularnoj mašineriji. Pritom klasifikacija normalnosti ponašanja i izražavanja biva utvrđena postulatima proizašlih iz medijskih napisa, religijskih dogmi, „biopolitičkih naputaka” i upitnog DSM psihijatrijskog dijagnostičkog priručnika. U ovom ću se izlaganju fokusirati na problematiku društvene teleologije i valoriziranja vrijednosti života psihijatrijskih subjekata, s naglaskom na hipotezu da osobe s iskustvom psihijatrijskog liječenja prestaju biti percipirane kao ravnopravni subjekti, transmutirajući u amorfni objektni entitet isključen, u dobroj mjeri izoliran od društva. Navedeno ću analogno uzdići na razinu „normalne” funkcionalne osobe devijantnih aktivističkih manira te se zapitati može li osoba koja nastoji unaprijediti društvo djelujući suprotno „mainstreamu” izbjeći izolaciju i osudu nenormalnosti, odnosno – nije li nenormalnost u kontekstu poretka kao čvrsto utvrđenog seta pravila jedina pretpostavka za unapređivanje moralnog, kritičkog i kreativnog socijalnog ophođenja unutar društvene zajednice? Uz navedeno, nastojat ću ponuditi pokoju sugestiju i orijentir za održavanje slobode individualnosti subjekta unutar „biopolitičke psihijatrijske klinike” popularno zvane globalni društveni poredak.

Ključne riječi: psihijatrija, subjekt, normalnost, devijacija, biopolitika.

Janković Igor

*Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za filozofiju
(master studije)*

FUNKCIONALNOST I SLOBODA U TEHNIČKOM SVETU

Zadatak ovog rada će se sastojati u analizi društvene situacije XX i XXI veka, odnosno faktora, koji su određujući za razumevanje čovekove funkcionalnosti ili nefunkcionalnosti u savremenom tehnološkom svetu. Savremeno doba, tj. XX vek, a potom i XXI vek, čiji smo svedoci, predstavlja doba hiperprogresu u naučnoj i tehnološkoj sferi čovekovog delanja. Hiperprogres u ovom kontekstu označava kvalitativan i kvantitativan razvoj u gotovo svakom pogledu čovekovog tehničko-industrijskog stvaralaštva. To je progres koji ne samo da ispunjava određene čovekove potrebe, nego ide i preko njih, stvarajući nove – rafinisane – potrebe, koje se ne smatraju izvorno-prirodnim potrebama. Tehnološki hiperprogres u industrijalizovanom savremenom društvu, uslovljavljen je recipročnim odnosom proizvodnje potreba, kao i njihovog zadovoljenja. U ovom smislu, kako ćemo videti, čovek kao konzument predstavlja funkcionalnu jedinku sve dok je u stanju da proizvodi i konzumira ono što je proizvedeno, odnosno dok je u službi sistema. Tehnološki um je meta mnogih autora koji kritički preispituju stožere industrijalizovanog sveta u kome se funkcionalnost subjekta meri njegovom radno-konzumerističkom efikasnošću. Krajnji proizvod ovakvog odnosa će se pokazati kao opšta alijenacija subjekta. Autorova namera u ovom radu baziraće se na analizi čovekove situacije u tehnološkoj savremenosti iz koje proizilaze tumačenja njegove funkcionalnosti ili nefunkcionalnosti i to s obzirom na njegovo stanje kao slobodno ili otuđeno.

Ključne reči: čovek, tehnologija, funkcionalnost, sloboda, savremeno društvo, otuđenje, progres.

Kožić Štefanija

*Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju
(diplomski studij)*

MEHANIZMI KONTROLE U POSTINDUSTRIJSKOM DRUŠTVU

Cilj rada je, na temelju filozofije Franca Berardija, iz marksističke i psihoanalitičke perspektive, ukazati na promjenu paradigme društvene kontrole, historijski prikazati odnos materijalnih uvjeta i socijalnih politika te posljedice na same individue. U posljednjih pola stoljeća promjene u samoj strukturi kapitalističkog načina proizvodnje proizvele su i drastičan pomak u strukturama ličnosti. Dakle, globalne promjene, nastale prvenstveno tehnološkim napretkom u postindustrijskom dobu kojeg Berardi naziva semiokapitalizmom, očituju se i na mikro razini, odnosno na samom pojedincu koji je prisiljen sudjelovati u strukturi uvjetovanoj proizvodnjom. Freudova hipoteza o represivnoj civilizaciji iz koje je nemoguće izaći bez uništenja civilizacije same, revidirana je Marcuseovim zaključkom o mogućnosti oslobađanja čovjeka pomoću napretka tehnologije od represivnih oblika kontrole društva, jednostavnim smanjenjem društvenih zahtjeva prema subjektu. S druge strane, krajem 20. st. javlja se kritika koja pristupa poststrukturalistički, a temelji na psihološkom pomaku unutar samog pojedinca na „nerepresivnu” civilizaciju, gdje direktna represija ne održava kapitalizam, nego premještanje žudnji i libidinalnih energija unutar polja samog kapitalizma. Sloboda i samoostvarenje pojedinaca postaju ekvivalentni zadovoljenju potreba tržišta, pri čemu nastaje samoregulirajući subjekt kojemu je imperativ postizanje sreće autoeksploatacijom. Upravo je ta prividna subjektova sreća temelj koji omogućava daljnje eksploatacija. Utoliko, društveni je subjekt uvijek, kroz razne oblike perpetuiranja već postojećih struktura, primoran na

sublimaciju vlastitih želja i potreba. Ovakav je pristup izrazito pesimističan i ne ostavlja subjektu mogućnosti promjene, kako vlastite, tako i promjene cijeloga sustava.

Ključne reči: Franco Berardi, psihoanaliza, kapitalizam, žudnja, sreća, postmodernizam.

Lukić Mina

*Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odeljenje za istoriju
umetnosti, Seminar za muzeologiju i heritologiju
(doktorske studije)*

PROBLEM GLOBALIZACIJE U NAUCI O BAŠTINI

U savremenim studijama baštine, posebno u delima vodećih hrvatskih i srpskih istraživača u ovoj oblasti, fenomeni globalizacije i popularne kulture su uglavnom tretirani *a priori* negativno, jer su prepoznati kao uzroci akulturacije i nestajanja malih kultura. Izrazito negativan stav istraživača prema globalizacijskim procesima kao uzrocima akulturacije ostavio je u teorijskom diskursu nauke o baštini ogromnu prazninu izazvanu ignorisanjem složenosti uticaja globalne kulture na oblikovanje grupnih i individualnih sistema vrednosti i identiteta, i uzrokovao je izostanak kritičkog aparata kojim bi se produkti i posledice globalizacije mogli objektivnije analizirati. Cilj ovog rada je da se problematizuje odnos teorijskog diskursa i stvarnosti, da bi se pružio celovitiji okvir za promišljanje problema identiteta i baštine u današnjem svetu i ponudile smernice za adekvatnije kritičko razmatranje globalizacijskih fenomena u nauci o baštini.

Ključne reči: identitet, globalizacija, popularna kultura, muzeologija, nauka o baštini.

Манојловић Нина

*Универзитет у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет,
Одсек за филологију*

(асистент/докторанд)

ДРУШТВЕНИ СУБЈЕКТ ИЗМЕЂУ ЗАПАДА И ЋИРИЛИЦЕ

Бројне дихотомије друштвеног живота очигледне су у јавном дискурсу и чине га утолико примамљивијим примаоцу поруке – јукстапозиција богатства и немаштине, национализма и глобализације, отуђености и заједништва. Оно што је инспирисало овај рад јесте недавни догађај у Београду који је добио (не)заслужену медијску пажњу – отварање пословнице Старбакса. Приступ у анализи јесте из позиције критичке анализе дискурса, која, као интердисциплинарни приступ проучавању текста и говора, пружа алате за испитивање језичких творевина кроз призму друштвених односа које дати дискурс подр(а)жава, али и ствара. Анализирани су новински текстови који за тему имају најаву и извештај о отварању пословнице Старбакса у Београду. Текстови су анализирани у смислу позитивних и негативних одређења садржаја, концептуалних метафора и мултимедијалне анализе. Резултати указују на две доминанте дихотомије – мир унутра и метеж изван, као и љубав према Западу и љубав према традицији.

Кључне речи: критичка анализа дискурса, концептуалне метафоре, језик јавне комуникације, глобални и ситуациони контекст, мултимедијални аспект.

Perušić Luka

*Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju
(doktorand)*

**KADA SUSTAV NIJE BIO DISFUNKCIONALAN? O
NUŽNOSTI DISFUNKCIONALNOG SUSTAVA ZA
KRITIČKI RAZVOJ**

(i) S obzirom na to da je čovjek živo biće, karakterizira ga preoblikovanje okoline i pribava energije za održanje. Takva aktivnost stvara dvije osnovne biointerakcije: (1) sukob; (2) suradnja. Živo biće dio je tzv. biotičkog sustava koji ulazi u interakciju s tzv. abiotičkim sustavom, sustavom neživih bića. Njihova interakcija čini svijet. Svijet nije tzv. jednostavni, nego je tzv. kompleksni sustav. Kompleksni sustav obilježava (1) međuovisnost elemenata bez čijih se razumijevanja ne može shvatiti cjelina i (2) različite razine interakcije. (ii) Sukob je rezultat oprečnog djelovanja. Uzmemo li u obzir bazni sukob s okolinom i drugim živim bićima pri održanju osnovnih uvjeta življenja, preko unutarnjih tjelesnih sukoba pojedinog živog bića, do povijesno utvrđene stalnosti sukoba unutar vrste, može se zaključiti da je oprečno djelovanje obilježje čovjeka. (iii) Disfunkcija je smetnja ili potpuni zastoj funkcioniranja, ona je opreka po sebi. Za nešto ćemo reći da je disfunkcionalno kada ne ispunjava svrhu, a čime nanosi štetu. Potpuna disfunkcionalnost sustava živog bića dovodi do smrti; djelomična disfunkcionalnost uzrokuje štetne posljedice, npr. nesigurnost, bol i patnju. Slijedi pitanje: kada je u povijesti čovječanstva bilo tako, da sustav čovječanstva nije bio, više ili manje, disfunkcionalan? Iz (i+ii+iii) nameće se mogući odgovor da je disfunkcija obilježje čovječanstva. To još ne znači da time disfunkcija postaje čovjekova supstancija. Ako ipak utvrdimo da to jest ono bez čega čovjek ne može, a da bi ostao čovjekom, onda ono što se idejom

slobodnog mišljenja i djelovanja hoće u konačnici postići dovodi do toga da prestajemo ili (a) biti poznati oblik živog bića ili (b) živo biće kao takvo. Smisao je ispitivanja proučiti opće implikacije opisanog odnosa.

Ključne riječi: čovjek, živo biće, neživo biće, sustav, biotičko, abiotičko, sukob, disfunkcija, povijest, supstancija.

Petrović Natalija

*Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet, Departman za filozofiju
(master studije)*

TRANSFORMACIJE U FILOZOFIJI I NOVOM VEKU I NJIHOV UTICAJ NA NASTANAK NAUKE

U ovom radu ukazuje se na međusobno uslovljavajuću vezu novog veka i nastanka nauke. Ono bitno što karakteriše novi vek konstitutivno je za nastanak nauke, kao što je obrnuto, nauka suštinska odlika novovekovnog razmišljanja. Kako bi se na pravi način objasnila suština novovekovne nauke mora se prevashodno objasniti novovekovni *novum* u filozofskom promišljanju. Upravo u njemu rađa se i neguje nauka, upravo tu se, dakle, ona utemeljuje, (re)definiše, određuju se njene granice i metode. Prvi *novum* je okretanje čoveka ka samom sebi i oslanjanje na vlastite mogućnosti spoznaje bez obzira na njenu ograničenost, sa željom da se dostigne poželjan stepen izvesnosti, a sve u cilju omogućavanja lakšeg snalaženja u svetu. Drugi *novum* je nastanak metode koja treba da predstavlja način oraganizovanja, ostvarenja i vođenja naše spoznaje. Treći *novum* je matemetizacija sveta. U vezi sa ovim novumom nastaje najvažnija nauka novog veka – matematička fizika. Matematički karakter fizike ogleda se u tome da svaki događaj ukoliko se označi kao prirodni događaj mora odrediti kao prostorno-vremenska veličina kretanja. Sledstveno tome, upravo matematika omogućava merenje uz pomoć broja i računa. Na kraju, autor razmatra međusobnu zavisnost filozofije i nauke i iznosi tvrdnja da nauka nije mogla nastati da nije došlo do navedenih transformacija u filozofskom promišljanju novog veka, ali da isto tako, kasnije promišljanje nauke, nauku odvaja od filozofije i na neki način, uslovljava redefiniciju položaja filozofije u čovekovom saznavanju sveta.

Ključne reči: novi vek, nauka, metoda, matematizacija, matematička fizika.

Radosavljević Duško

*Univerzitet Union, Fakultet za pravne i poslovne studije dr Lazar
Vrkatić, Novi Sad*

(redovni profesor)

**ŽIVOT U ZAMCI POLITIKE:
ČEŠKI PERIOD MILANA KUNDERE**

Stvaralaštvo Milana Kundera, njegov „češki period“, s posebnim osvrtom na dela „Šala“, „Knjiga smijeha i zaborava“ i „Nepodnošljiva lakoća postojanja“, sudbina njegovi junaka, čiji su životi omeđeni znatnim uplivom politike, zamka iz koje ne mogu pobeći, tema je našeg istraživanja.

Ključne reči: Kundera, politika, Češka, „Šala“, „Knjiga smijeha i zaborava“ i „Nepodnošljiva lakoća postojanja“.

Rakić Nataša

Univerzitet u Kragujevcu, Filološko-umetnički fakultet, Modul: književnost

(istraživač-pripravnik/doktorske studije)

**(NE)MOĆ POJEDINCA U BORBI PROTIV SISTEMA
NA PRIMERU ROMANA *BRODEKOV IZVEŠTAJ*
FILIPA KLODELA**

U radu će se na osnovu romana *Brodekov izveštaj* (2018) francuskog pisca Filipa Klodela progovoriti o (ne)mogućnosti pojedinca da se suprotstavi vladajućem sistemu i društvu čiji je, svojevoljno ili ne, deo. Glavni lik, Brodek, primoran je da ispuni svoju društvenu funkciju, tako što će da napiše izveštaj u kome će se opravdati zločin koji je njegov kolektiv počinio. Istovremeno, Brodek piše lični izveštaj sa svim pojedinostima kao vid tihe borbe protiv sistema. *Brodekov izveštaj* je filozofski spis o ljudskoj prirodi koja je sposobna da čini zlo, da ne oseća i ne priznaje krivicu za počinjeno zlo napisan u formi krimi romana. Prateći tri nivoa priče- dva pisana izveštaja i aktuelne događaje- u radu će se analizirati (dis)funkcionalni odnos individue i kolektiva, (ne)moć subjekta da se suprotstavi kolektivu, kao i odgovornost i posledice koje taj čin nosi. Rad će se osloniti na radove Hane Arent, A. Asman, T. Adorna, M. Fukoa i drugih teoretičara koji su, u svojim radovima, analizirali odnos subjekt-sistem.

Ključne reči: Brodek, Klodel, izveštaj, kolektiv, sistem, krivica, odgovornost, (dis)funkcionalnost, zlo.

Rengel Roni

*Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za filozofiju
(poslijediplomski studij)*

U KAŽNJENIČKOJ KOLONIJI – PROCESNE DOGME I OTPOR

U Kafkinjoj kratkoj priči *U kažnjeničkoj koloniji* jasno je vidljivom dinamika samorazumljivih procesnih odnosa i otpora koji postavljen kao dovođenje-u-pitanje njihovih struktura. Salutant je kažnjen jer pred vratima oficira nije izvršio svoju dužnost (svaki puni sat pod obvezom je vršenja simboličke točke pozdrava, iako pred vratima ne mora nužno biti nikoga) i to tako da je postavljen pod igle Apparatusa s pustenim čepom u ustima. Putnik, došljak u koloniju, propitivanjem smisla/funkcije Apparatusa dovodi do izvjesnosti nepostojanje svijesti o izvoru stroja, odnosno – do spoznaje da nitko ne zahvaća njegov izvorišni smisao, te da je korištenje Apparatusa procesnom dogmom kolonije. Posredstvom uvida američkog političkog filozofa Nicholasa Dungeya, pokazat ću načine na koji je moguće – posredstvom Kafkinih tekstova – vježbati teorijske premise Foucaultove filozofije.

Ključne riječi: Kafka, Foucault, Dungey, otpor, dogma, pitanje.

Sládeček Michal

*Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd
(naučni savetnik)*

PERFEKCIONISTIČKA ODBRANA EGALITARIZMA

Perfekcionizam u filozofskom i političkom smislu često se shvatao kao nespojiv sa egalitarizmom – u najmanju ruku, saglasnost između njih nije jednostavno uspostaviti. Perfekcionizam se poistovećivao sa individualizmom i elitizmom, odnosno poimanjem da država treba da maksimizira vrhunska postignuća, tj. da podržava i dodeljuje resurse samo onim osobama koje su u stanju da unaprede društvena, materijalna i kulturna dobra. Druga struja kritike perfekcionizma polazi sa stanovišta neutralnosti i ona zastupa jednaku dostupnost sredstava pomoću kojih bi subjekt mogao da ostvari svoje životne planove ili ciljeve. Perfekcionistička merila koje bi promovisala država ne bi bila kompatibilna sa slobodom subjekta da samostalno odlučuje o vrednostima i ciljevima koje će slediti. Jednakost se tako ograničava na ekonomsku redistribuciju koja bi bila regulisana posredstvom intervencije države, dok bi u ostalim sferama država trebalo da bude neutralna. Za razliku od ovog neutralnog pristupa, perfekcionistički egalitarizam uzima u obzir ne samo blagostanje i materijalna sredstva, nego i slobodno vreme, kvalitetan i sadržajan rad, razvoj subjektivih kapaciteta i otvaranje opcija koje su svima na jednako raspolaganju. Ipak, potrebno je ispitati samu mogućnost ostvarenja ovakve vrste egalitarizma i njegovu saglasnost sa opravdanom intervencijom države.

Ključne reči: perfekcionizam, egalitarizam, blagostanje, neutralnost, nejednakost.

Стефановић Тадија

*Универзитет Привредна академија у Новом Саду, Факултет
савремених уметности, Београд
(доцент)*

ПОЛИТИКА ПРЕДСТАВЉАЊА У СРПСКОЈ АРХИТЕКТУРИ КРАЈЕМ МЕЂУРАТНОГ ДОБА

Политички профил међуратне југословенске краљевине био је суштински измењен након убиства краља Александра Карађорђевића у Марсељу 1934. године. Југословенске политичке елите повлаче потезе који ће правац друштвено-политичког деловања, тенденциозно усмерити у правцу приближавања немачком Рајху, оличеном у монолитном тоталитарном поретку. Као делотворан принцип културне размене, оне су водиле ка поступном и постепеном радикализовању домаћих политичких позиција, које су неминовно водиле ка преиначавању културолошких норми унутар југословенског друштва. Ови процеси одразили су се и на праксе градитељског деловања, које су експлицирале идеологије представљања архитектуре на заласку међуратног доба. Одбацивањем принципа унитаристичке политике, у обиму и формату који је спроводила политичка структура коју је до 1934. предводио краљ Александар, до тада виђен и представљен као Ујединитељ, сада је компензована инсистирањем на изградњи култа Краља мученика. Улога архитектуре овде је дошла до посебног изражаја, будући да је пружала могућности дубљег и обухватнијег прожимања и представљања елемената идеологија у духу једног времена. Осим поменутог, архитектонски дискурс водио је и застрањивању и радикализацији позиција државне архитектуре, која је све отвореније усвајала и преносила обрасце „Нове традиције” монолитне,

хипермонументалне архитектуре немачког Рајха у складу са југословенским условима. Томе је свакако допринела и изложба нове немачке архитектуре која је октобра 1940. била одржана у Београду, као прва изложба националсоцијалистичке архитектуре ван граница Немачке, којој је присуствовао читав државни врх предвођен кнезом намесником Павлом Карађорђевићем. Започети процеси су нагло прекинути ратним збивањима 1941. године, па покушаји увођења тоталитарних градитељских поетика нису оставиле дубљег трага. Стога је политика представљања у српској архитектури позног међуратног остала недоречена, испољена тек парцијално у тежњама и недоречана у настојањима да се друштвено и културно одреди.

Кључне речи: архитектура, политика, представљање, идеологија, култ, тоталитаризам.

Стевановић Јована

Универзитет у Нишу, Филозофски факултет, Филологија
(докторске студије)

О ПРОДУКТИВНОСТИ СУФИКСА *-киња* У НОВИНАРСКОМ ФУНКЦИОНАЛНОМ СТИЛУ

Предмет рада јесте суфикс *-киња* у новинарском функционалном стилу. У новије време продуктивност овог суфикса веома је порасла. Томе можемо захвалити формирању родно осетљивог језика. Пораст продуктивности овог суфикса најбоље се огледа у новинарском функционалном стилу. Лексиколошко-дериватолошко истраживање спроведено је у периоду од марта 2015. до марта 2019. Грађа је преузета из часописа *Elle*, *Cosmopolitan*, *Blic Žena*, дневних новина *Политика*, *Вечерње новости*, *Blic* и из текстова разних интернет портала. Суфикс *-киња* служи првенствено за грађење именица типа *nomina agentis* (именице које означавају вршиоца неке радње, или имаоца неког занимања) женског рода. Именице са овим суфиксом подељене су по корелацијама, а у оквиру корелација сврстане су у лексичко-семантичке подгрупе. Циљ рада јесте испитати продуктивност суфикса *-киња* у новинарском стилу, указати на појаву појачаног активирања моције у сфери женских занимања и подстаћи будуће лингвисте да се овом појавом баве и са творбеног аспекта. На основу анализе долази се до следећих резултата: продуктивност суфикса *-киња* и даље расте што наводи на закључак да је језик динамичан, тј. да се непрестано развија; процес формирања родно осетљивог језика је у току, тј. родно осетљив језик још увек није у потпуности прихваћен од стране друштва и медија; у часописима *Elle* и *Cosmopolitan* и у текстовима интернет портала именицама женског рода се означавају бића женског

рода, тј. нова тенденција је прихваћена; у осталим новинама се још увек чува стара тенденција.

Кључне речи: суфикс *-киња*, *nomina agentis*, женски род, родно осетљив језик, појачано активирање моције у сфери женских занимања.

Тодоровић Стефан

*Универзитет у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет,
Центар за проучавање језика и књижевности
(истраживач-приправник, докторанд)*

ПРЕОБЛИКОВАЊЕ ДРУШТВЕНОГ СУБЈЕКТА У НОВИНАРСКОЈ ПРАКСИ КРОЗ УПОТРЕБУ ПЕРИФРАСТИЧКИХ ЈЕДИНИЦА

У раду се испитују метафоричке перифразе у језику новинарству, чиме се конфигурише значење усмерено да делује на примаоца и преобликује друштвени субјекат. Реч је о вишечланим описима који настоје заменити једночлани синоним: [...] да вам околина једе из руке; [...] који су његови пеглали три месеца бомбама.; Друга златна кока која то заправо и није [...]; [...] залутао у српску писмену шуму. Пошто су битне карактеристике оваквих перифраза експресивност и сликовитост, у раду се оне посматрају са аспекта лингвостилистике водећи се критеријумима стилематичност и стилогеност – граматичке особености, те њихова функција у тексту и контекстуално укључивање у одређени жанр. Истраживање ће показати да су перифрастичке јединице нужно и семантички конкретније, да преносе сликовитији сигнификат од нефразеолошких. Та могућност утиче да ове јединице новинарима дају више слободе: (1) често су захвалне у превазилажењу проблема везаних за стилизацију текста, (2) оне пружају комуникатору могућност да по свом избору изражава став, преносећи разноврсне интелектуалне рефлексije које често имају идеолошку позадину, зависно од жанра у којима се налазе и у каквом се контексту конфигуришу као такве. Примера ради, јединице добијене под утицајем бирократског језик укључене у дискурс спектакла и странице жуте штампе или спорта добијају шаљиву функцију.

Кључне речи: метафора, перифраза, стилистика, дискурс, друштвени субјекат, деперсонализација, фразеологизми, експреисвност.

Vukelić Dejan

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odeljenje za istoriju umetnosti

(doktorske studije)

(DIS)FUNKCIONALNOST NEŽELJENOG SPOMENIČKOG SUBJEKTA

Čovekov poriv da proizvodi slike i istima se okružuje od najranijeg doba koincidirao je s potrebom da *osećanje* postojanja investira u *sećanje* na postojanje. Zbog, bodrijarovski kazano, simboličke razmene između živog subjekta i mrtvog objekta, spomenici i bivaju antropomorfizovani, do nivoa na kome su se katkad brisale i same granice između predstavljene osobe i medijuma vizuelne komunikacije. Personifikujući subjekat, objekat poprima gotovo animatna svojstva, postajući na koncu autonomazija samog subjekta. U ideološkom kontekstu, upravo taj simbolički transfer i potpisuje presude predmetima baštine u koje je titular učitao svoje vrednosne paradigme, a koji u novom sistemu pamćenja neretko postaju nosioci negativnog značenja. Drugim rečima, oni nastavljaju da postoje kao disfunkcionalni („mimo norme”), ili se pak, u najgorem scenariju, podvrgavaju uništenju. Targetirajući određeni artefakt, ikonoklast uvek pravi računicu da će zapravo naneti štetu onome koga/šta dotični spomenik predstavlja. Međutim, istorijska praksa nam pokazuje da su dekretirani pokušaji brisanja zapravo jedna velika potvrda pamćenja na šta se u radu posebno skreće pažnja. Najzad, biće otvoreno i samo pitanje odabira neželjenih spomenika, sa naglaskom na primerima kod kojih su umetničke vrednosti ipak uspevale da odnesu prevagu nad ideološkim konotacijama.

Ključne reči: Spomenik, simbolička razmena, subjekat, objekat, vizuelna kultura, ikonoklazam, vandalizam.

**KARLOVAČKI DANI SLOBODNE MISLI:
RETROSPEKTIVA
IZLOŽBA**

Karlovački dani slobodne misli: retrospektiva

Izložba

Izložba pod nazivom *Karlovački dani slobodne misli: retrospektiva* zamišljena je kao prateći sadržaj u okviru V Karlovačkih dana slobodne misli, a sa intencijom da se stručnoj i široj javnosti prezentuje razvojni put ovog studentskog skupa i to kroz fotografiju, novinske članke, promo materijale i publikacije koje je CEZASM arhivirao u periodu od 2015. do 2019. godine.

Izložba kao osvrt na dosadašnje *Karlovačke dane slobodne misli* u svom fokusu ima, pre svega, promociju nauke, te mladih koji su za svoj poziv izabrali naučnu praksu. Važno je naglasiti i da izložbeni predmeti svedoče ne samo o nekolicini mladih ljudi i njihovoj iskrenoj posvećenosti nauci i naučnom radu, već i o entuzijazmu, kreativnosti, iskrenoj emociji, kolegijalnosti i iznad svega prijateljstvu.

Izložba će u izvesnom smislu imati i interaktivni karakter s obzirom na to da će svako od učesnika i posetilaca skupa biti u prilici da ostavi svoju poruku u vidu pohvale, sugestije, kritike itd. Sve poruke biće sačuvane i date na uvid na nekim od narednih *Karlovačkih dana slobodne misli*.

